

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ВИРАЗНЕ ЧИТАННЯ

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	014.01 «Середня освіта. Українська мова і література»
Рік підготовки:	2
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	5
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

доктор філологічних наук, професор Пустовіт Валерія Юріївна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по батькові

професор кафедри української філології та журналістики

посада

pust18@snu.edu.ua

електронна адреса

телефон

месенджер

326 ГК, за розкладом

консультації

Викладач практичних занять:

Токар Наталія Володимирівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по батькові

старший викладач кафедри української філології та журналістики

посада

toka18@snu.edu.ua

електронна адреса

телефон

месенджер

326 ГК, за розкладом

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу: Дисципліна «Виразне читання» має важливе значення для підготовки фахівця-філолога, майбутнього вчителя української мови та літератури. Цей курс допомагає здобувачам оволодіти важливими комунікативними якостями мовлення; сприяє виробленню умінь готувати публічні виступи, твори для читання, переказування і безпосередньо їх виголошувати. У процесі вивчення курсу здобувачі дізнаються про вербальні і невербальні засоби впливу на слухачів та про здобутки мистецтва риторики. Практичні заняття курсу спрямовані на ґрунтовне та системне засвоєння акцентологічних й орфоепічних норм сучасної української мови; оволодіння нормами мовленнєвого етикету та техніки мовлення. Для майбутніх учителів української мови та літератури цей курс корисний тим, що він допомагає засвоїти основи опрацювання, підготовки та виразного читання творів різних жанрів, опанувати засоби логіко-емоційної виразності та підвищити рівень культури мовлення майбутніх педагогів.

Результати навчання: Опанувавши дисципліну «Виразне читання», здобувачі повинні оволодіти у вільній формі теорією та практикою виразного читання. здійснювати літературознавчий і виконавський аналіз творів; дотримуватися норм культури мови та комунікації; володіти технікою мовлення, керувати диханням і голосом;

Передумови до початку вивчення: Базові знання, отримані при вивченні дисциплін «Історія української літератури», «Усна народна творчість», «Вступ до літературознавства». У процесі опанування курсу здобувачі мають демонструвати основні теоретичні відомості з дисципліни; аналізувати й виправляти мовні й мовленнєві помилки; дотримуватися етики й естетики монологічного й діалогічного мовлення; оперувати базовими елементами науки і мистецтва читання й декламування; брати участь у дискусіях, відстоюючи власну позицію; сприймати текст у його логіко-емоційному модусі.

Мета курсу (набуті компетентності)

Унаслідок вивчення навчального курсу здобувач вищої освіти набуде таких компетентностей, як:

ФК3. Здатність моделювати зміст навчання з української мови та літератури відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.

ФК6. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами, створювати суб'єкт-суб'єктну (рівноправну та особистісно зорієнтовану) взаємодію з учнями в освітньому процесі.

ФК7. Здатність оперувати фаховою термінологією для розв'язання професійних завдань.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Вступ. Предмет і завдання курсу.	денна 2/0/2 заочна 0,25/0/0,5	Мета та завдання курсу. Поняття про виразне читання як мистецтво творчої передачі літературного твору Мистецтво виразного читання та його значення у вивченні літератури	Участь в обговоренні.
2.	Засоби мовлення як передумова виразного читання.	денна 2/0/4 заочна 0,25/0/0,5	Мовний апарат. Професійно-гігієнічні вимоги до нього. Фізіологічна основа мовлення – дихання. Основні властивості голосу. Їх вдосконалення. Значення дикції в процесі виразного читання. Орфоепічні норми сучасної української мови	Участь в обговоренні. Практичні вправи.
3.	Засоби логічної виразності мови.	денна 2/0/4 заочна 0,25/0/0,5	Засоби логічної виразності мови (наголоси, паузи, інтонація). Види пауз, їх характер і залежність від змісту і форми твору. Логічний наголос. Закономірності виділення логічно наголошених слів. Логічна мелодія, логічна перспектива. Принципи системи К.Станіславського.	Участь в обговоренні. Практичні вправи.
4.	Поняття й категорії мовлення.	денна 2/0/4 заочна 0,25/0/0,5	Категорії техніки мовлення. Інтонація. Інтонаційно-виразні засоби мовлення. Логіко-інтонаційний аналіз промови. Мовні ноти.	Участь в обговоренні. Практичні вправи.
5.	Виразне читання на уроках української літератури в середніх класах.	денна 2/0/4 заочна 0,25/0/0,5	Роль виразного читання на уроках української літератури та принципи його навчання. Підготовка вчителя до занять з виразного читання – вживання в текст, намір виконавця, підтекст, малювання інтонацією. Партитура твору і її роль у підготовці твору до читання. Структура уроку виразного читання.	Участь в обговоренні Складання конспекту уроку виразного читання.
6.	Підготовка й аналіз твору.	денна 2/0/4 заочна 0,25/0/0,5	Етапи роботи над художнім твором. Літературознавчий аналіз. Дійовий аналіз.	Участь в обговоренні. Практичні вправи. Читання фрагментів творів

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
7.	Виразне читання творів різних жанрів.	денна 2/0/6 заочна 0,5/0/1	Особливості виразного читання оповідань. Особливості виразного читання казок. Особливості виразного читання віршів. Особливості виразного читання байок. Особливості виразного читання нарисів і науково-популярних статей. Специфіка читання епістолярію.	Участь в обговоренні Практичні вправи. Читання фрагментів творів.

Рекомендована література

1. Капська А. Й. Виразне читання. Практичні і лабораторні заняття: навчальний посібник. Київ: Вища школа, 1990. 175 с.
2. Климова К. Я. Основи культури і техніки мовлення: навчальний посібник. Київ: Ліра. 2006. 240 с.
3. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. Львів: Світ, 1990. 32 с.
4. Олійних Г. А. Виразне читання. Основи теорії: посібник для вчителів. Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2007. 224 с.

Методичне забезпечення

Методичні вказівки до практичних занять з курсу «Виразне читання» для здобувачів вищої освіти спеціальності 014.01 «Середня освіта. (Українська мова і література)» (Електронне видання) / Уклад.: Пустовіт В. Ю., Токар Н. В. – Северодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2022.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання здобувач може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	20
Виразне читання текстів. Стилістичний аналіз текстів	30
Тести	20
Залік	30
Разом	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS
90 – 100	A
82-89	B

74-81	C
64-73	D
60-63	E
35-59	FX
0-34	F

Політика курсу

<i>Плагіат та академічна доброчесність:</i>	<p>Під час виконання практичних завдань здобувач має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим. Результати навчання здобувачів оцінюються викладачем об'єктивно. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).</p>
<i>Завдання і заняття:</i>	<p>Усі завдання, передбачені програмою курсу, мають бути виконані своєчасно й оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. Через поважну причину (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни відпрацювання можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.</p>
<i>Поведінка в аудиторії:</i>	<p>На заняття здобувачі приходять до аудиторії відповідно до розкладу та обов'язково дотримуються техніки безпеки.</p> <p>Під час занять студенти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – не залишають аудиторію без дозволу викладача; – коректно поводяться між собою; – вільно висловлюють свої погляди; – не заважають викладачеві проводити заняття; – Не вживають їжу та жувальні гумки. <p>Під час контролю знань здобувачі вищої освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – не послуговуються зовнішніми джерелами інформації, які заборонено використовувати під час виконання роботи); – не можуть розмовляти з іншими та порушувати режим тиші в аудиторії; – мають право на отримання від викладача роз'яснень про причини отримання низької/незадовільної оцінки.